

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Oprichter Dr. J. R. Beverluis
Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

14e Jaargang

No. 3

Maart 1941

STORM VAN 14 NOVEMBER 1940

door

P. M. TUTEIN NOLTHENIUS.

Nauwelijks sedert een 4-tal jaren kan men zeggen, dat het Mastbosch zich heeft hersteld van de geduchte schade, welke de storm van 6 November 1921 in dit boschcomplex heeft veroorzaakt, en andermaal heeft een orkaan gewoed (14 November 1940), die niet alleen schade in genoemde boschwachterij heeft veroorzaakt, doch ook den houtvoorraad van de overige 4 tot deze Houtvesterij „Breda” behoorende boschwachterijen min of meer ernstig heeft getroffen.

In 1921 wierp de storm in het Mastbosch niet minder dan 6438 m³, waardoor \pm 15 jaren noodig waren om het geleden verlies aan hout weder in te sparen.

Voor nadere bijzonderheden omtrent dezen storm ben ik zoo vrij te verwijzen naar een artikel voorkomende in de Juli-aflevering der Ned. Heidemaatschappij van 1923: „Het Mastbosch en de storm van 6 November 1921”.

Evenals bij vorige stormen heb ik de vrijheid genomen mij tot het Meteorologisch Instituut te de Bilt te wenden, doch Dr. B r a a k, Directeur der Derde Afdeeling, deelde mij mede, dat aan mijn verzoek om een overzicht van het verloop van den storm, zooals Prof. V a n E v e r d i n g e n heeft gegeven omtrent dien van November 1921, thans minder gemakkelijk is te voldoen dan in normale omstandigheden het geval zou zijn.

Om zich echter een denkbeeld te kunnen vormen van het verloop van den storm was Dr. B r a a k zoo welwillend mij het volgende lijstje van waarnemingen van Vlissingen en Dirksland te zenden, betreffende windrichting en kracht.

Uur	14 November	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlissingen windrichting	Z	Z	Z	ZW	W	W	WZW	WZW	WZW	WZW
windkracht	6	8	10	10 à 11	10	10	9	8	7	
Dirksland windkracht	4	6	8	10	10 à 11	9	9	8	6	

Nog deelde Dr. Braak mij mede, dat de sterkste stooten in 1921 en die van 1940 ongeveer gelijk zijn te stellen. Voor Vlissingen waren deze 43 in 1921 en 35 in 1940. Hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat de hierboven genoemde stooten te Vlissingen met ongelijksoortige instrumenten zijn gemeten. Het instrument van 1921 had geen demping, dat van 1940 wel, waardoor de stoot in 1921 waarschijnlijk relatief te hoog is uitgevallen.

Voor Vlissingen was de windrichting en kracht in 1921 als volgt :

Uur nam.	12	1	2	3	4	5	6
	WN10	WNW 11	WNW 10 a 12	WNW 7	WNW 8	WNW 7	WNW 6

Uit het bovenvermelde staatje blijkt, dat de storm thans uit Z. en ZW. richting heeft gewoed en in den morgen van 14 November tusschen 4 en 5 uur op zijn hevigst was.

In tegenstelling met het jaar 1921, toen in het Mastbosch een oppervlakte van ± 16 ha geheel werd neergelegd, hebben thans slechts een drietal plaatsen ernstig schade geleden zonder dat men echter van een bepaalden kaalslag kan spreken. Het ergst werden getroffen: vak 2, afdelingen a, b, c en d met een houtverlies van 215 m³, vak 11, afdelingen a en b met een houtmassa van 182 m³ en vak 14 (afd. a, b, d, e, g, h en i) met een houtmassa van 155 m³.

De schade is echter thans meer over de geheele houtvesterij verdeeld en inzonderheid werden de Westzijde van het Liesbosch en een drietal vakken in het Prinsebosch (4, 8 en 23) getroffen.

Hierbij valt op te merken, dat speciaal in het Mastbosch die vakken, waar de boomen de grootste lengten hadden, het meest van den storm hadden te lijden.

Ofschoon de dunning in de geheele Houtvesterij overeenkomstig de meer moderne inzichten wordt gevoerd, zoo konden wij met uitzondering van de vakken 2 en 11 der boschwachterij „Mastbosch” niet constateeren, dat speciaal op die plaatsen, welke vrij scherp waren gedund, meer stormschade valt te constateeren dan op die, waar de boomen een dichteren stand hebben.

Vak 2 toch is reeds voor een groot gedeelte natuurlijk verjongd, terwijl in eenige afdelingen waar speciaal met het oog op verjonging moederboomen waren gespaard onder deze min of meer een slachting is aangericht. Opmerkelijk is het, dat juist vak 11, hetwelk aan den Oostkant van het Mastbosch is gelegen in ernstige mate is getroffen. Zeer waarschijnlijk is zulks toe te schrijven aan de omstandigheid, dat juist een kern van den storm over het open schietterrein van ± 40 ha oppervlakte zich bewegende en daar geen

tegenstand ondervindende in kracht is toegenomen en per slot van rekening een grooten druk heeft uitgeoefend op de kronen der grovedennen staande in vak 11, afdeelingen a en b.

Ten einde een beeld te geven van de schade welke de storm in de Houtvesterij „Breda” heeft aangericht, volgen hier een drietal lijstjes, houdende een opgave van het aantal, alsmede de houtmassa der boomen, die in de verschillende boschwachterijen van iedere houtsoort in de onderscheidene ouderdomsklassen zijn gevallen.

GROVEDEN.

Boschwachterij	21—40 jaar		41—60 jaar		61—80 jaar		81 jaar en ouder	
	Aantal	Inhoud	Aantal	Inhoud	Aantal	Inhoud	Aantal	Inhoud
Mastbosch	254	28.678	890	171.526	968	383.687	1614	715.993
Liesbosch	295	57.200	450	163.900				
Ulvenhoutsch-bosch .	669	60.290	7947	973.520	382	105.690	66	30.710
Chaaam	1679	141.000						
Dorst	80	15.000	930	214.000	815	176.000	875	170.000
Totaal	2977	302.168	10217	1522.946	2165	655.377	2555	916.703

Totaal: 17914 grovedennen, inhoud 3339.194 m³.

DOUGLAS, LARIKS, FIJNSPAR.

Boschwachterij	21—40 jaar				41—60 jaar				61—80 jaar				81 jaar en ouder	
	aantal			Inhoud	aantal			Inhoud	aantal			Inhoud	Aantal	Inhoud
	Douglas	Lariks	Fijnspar		Douglas	Lariks	Fijnspar		Douglas	Lariks	Fijnspar			
Mastbosch														
Liesbosch	29		7	14.5 3.9	100		5	47.00 3.70			10	4.40	13	22.90
Ulvenhoutsch-bosch .	107			3.89	3			0.47					2	2.72
Chaaam														
Dorst														
Totaal	136		7		103		5				10		15	

Totaal: 239 douglas, inhoud 65.86 m³
 12 lariks, „ 7.60 m³
 25 fijnspar, „ 30.20 m³.

BEUK, EIK, POPULIER.

Boschwachterij	21—40 jaar				41—60 jaar				81 jaar en ouder				61—80 jaar	
	aantal			Inhoud	aantal			Inhoud	aantal			Inhoud	Aantal	Inhoud
	Beuk	Eik	Populier		Beuk	Eik	Populier		Beuk	Eik	Populier			
Mastbosch								5			13.00			
Liesbosch					20	8.00		15	4	29.90			Geene	
Ulvenhoutsch-bosch.		2		0.46	6	1.27		2	4	27.70				
Chaaam										2.54				
Dorst										5.98				
Totaal		2			26			7	19	4				

Totaal: 7 beuken, inhoud 15.53 m³
 47 eiken „ 45.61 m³
 4 populieren „ 5.98 m³.

Uit deze samenvatting blijkt, dat het naaldhout en inzonderheid de groveden het zwaar te verantwoorden heeft gehad. In totaal is 3397 m³ grovedennenhout gestreken, terwijl in 1921 alleen in het Mastbosch ongeveer tweemaal zooveel hout door den storm werd geworpen. Bovendien gingen 66 m³ douglas, 8 m³ lariks benevens 30 m³ fijnspar verloren, zoodat het verlies aan naaldhout op een totale oppervlakte van 2725 ha is te stellen op 3501 m³.

De schade aan het loofhout (in totaal 67 m³) is van geen beteekenis en beperkt zich in hoofdzaak, wat de eiken betreft, tot boomen, die gebreken vertoonden.

Blijkens de houtregisters is in de jaren 1936 tot en met 1939 in totaal aan grovedennenhout in deze Houtvesterij 21.669 m³ geogst of gemiddeld per jaar 5417 m³, van welke hoeveelheid \pm 800 m³ zwaar zaag- en paalhout is. Dit laatste sortiment vindt men in hoofdzaak in de houtopstanden van 61 jaar en ouder, waarvan in totaal 1571 m³ werd geworpen of tweemaal de hoeveelheid, welke in normale tijden aan den bijl per jaar ten offer valt.

Ofschoon de aangerichte schade niet direct verontrustend is te noemen en onder normale omstandigheden in enkele jaren wederom zou kunnen worden ingespaard, zoo is het thans onmogelijk hieromtrent een berekening te maken.

Het heeft de aandacht getrokken, dat ditmaal het aantal op 4 à 5 Meter doorgebroken stammen in verhouding tot het aantal met wortel en al gestreken stammen grooter is dan in 1921.

6 November 1921 waren slechts 780 van de 8500 gevallen boomen of 9 % op verschillende hoogten afgebroken. Thans zijn in het Mastbosch 3764 boomen geworpen, waarvan 537

doorgebroken of ruim 14 %. In de boschwachterij „Ulvenhoutsch-bosch” waren 1751 stuks doorgebroken van de 9182 geworpen stammen of \pm 19 %.

Een en ander is hoogstwaarschijnlijk toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de wortelvastheid der boomen in 1940 veel grooter was dan in 1921. Het jaar 1921 was obnormaal droog met 452,8 mm neerslag, terwijl dit cijfer voor 1940 825,2 mm bedroeg, hetwelk ongeveer als normaal kan worden aangemerkt voor deze omgeving.

Behalve in de Houtvesterij „Breda”, heeft de storm in West-Brabant in onderscheidene boschcomplexen meer of minder schade aangericht.

Uit de aan mij op verzoek van verschillende landeigenaren verstrekte gegevens zijn globaal alsnog de navolgende hoeveelheden hout door den storm geworpen t.w.

landgoed : Mattenberg onder Woensdrecht . . .	500 m ³
„ de Wouwsche Plantage, Huijbergen . . .	75 „
„ de Moeren, Zundert	200 „
„ de Blauwe Kamer onder Ginneken	100 „
„ Hondsdonck onder Ginneken	100 „
„ Anneville onder Ginneken	35 „
„ Valkenburg onder Ginneken	200 „
„ Luchtenburg onder Ginneken	150 „

1360 m³.

Verscheidene stormen gingen reeds over ons heen..... en ofschoon ze mij niet onberoerd lieten, zoo mocht ik steeds troost putten uit onderstaande regelen :

Im Glück nicht jubeln und im Sturm nicht zagen,
 Das Unvermeidliche mit Würde tragen,
 Das Gute thun, am Schönen sich erfreuen,
 Das Leben lieben und den Tod nicht scheuen.
